

# SPRAWOZDANIE

## „OGNISKA NAUCZYCIELSKIEGO“

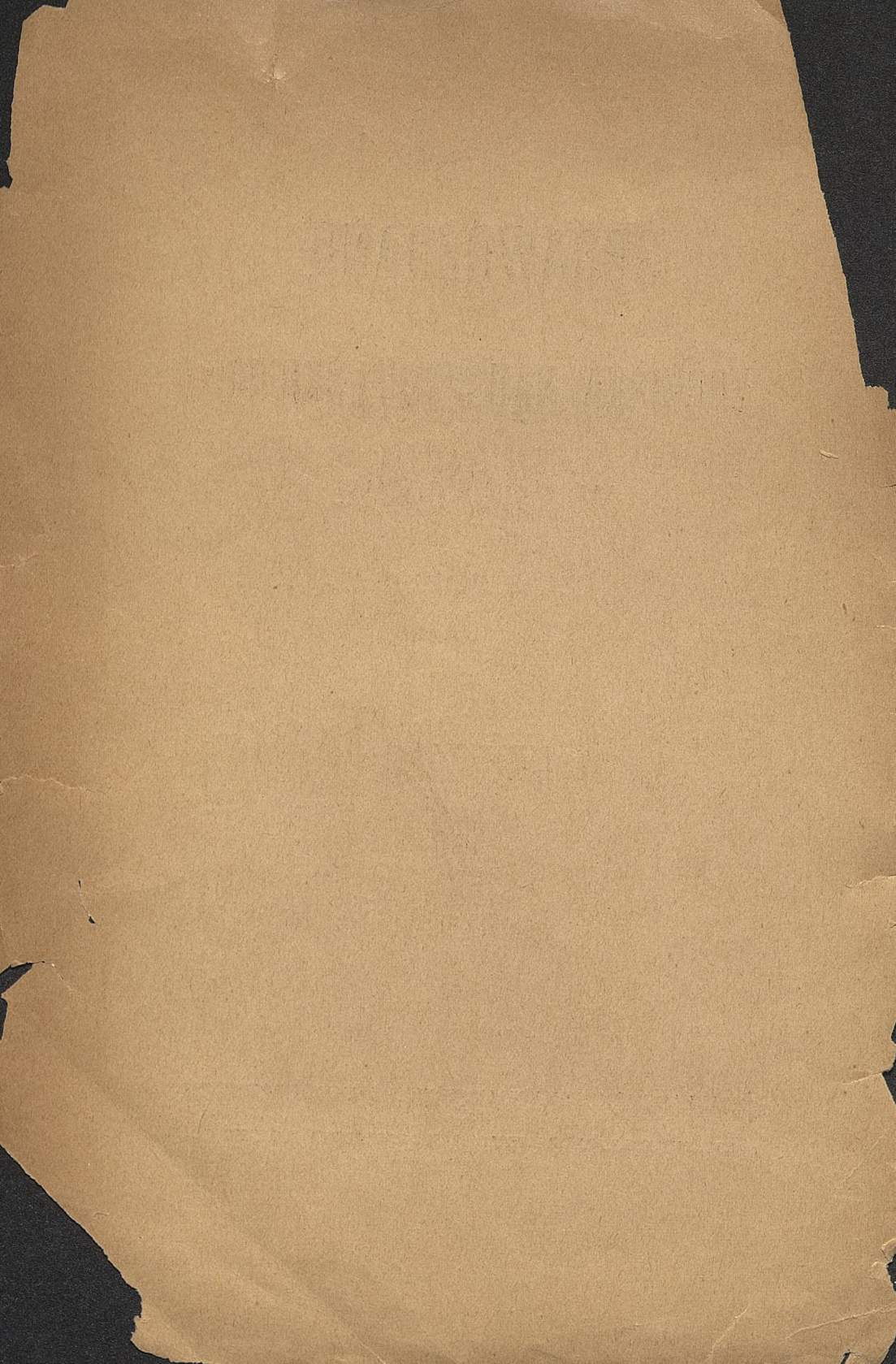
W KRAKOWIE

ZA ROK 1908.



NAKŁADEM OGNISKA NAUCZYCIELSKIEGO W KRAKOWIE  
CZCIONKAMI DUKARNI LITERACKIEJ POD ZARZĄDEM L. K. GÓRSKIEGO.  
1909.







## SPRAWOZDANIE WYDZIAŁU „OGNISKA“ NAUCZYCIELSKIEGO W KRAKOWIE za rok 1908.

W dniu 27. czerwca 1908 r. na Walnem Zgromadzeniu członków Ogniska nauczycielskiego został wybrany nowy Wydział, w skład którego weszli następujący członkowie: Pp. Stanisław Michalski (prezes), dyrektorka Ślęczkowska (wiceprezes), Jan Szkodziński (sekretarz), dyr. Parczyński, ks. prof. Kraupa, dyr. Krzanowski (skarbnik), Rychling, Szczuciński, Robak, Silberstein i Ciegiewicz. Do Komisji rewizyjnej zostali wybrani: pp. Lilienthal, Szpakowski i Wandasiewicz. Do Sądu honorowego: pp. dyr. Rudnicki, dyr. Szule, Dreziński, Horaczek i Majewicz.

W roku ubiegłym odbył Wydział Ogniska 6 posiedzeń i zwołał jedno Walne zwyczajne i jedno nadzwyczajne Zgromadzenie członków Ogniska.

Ponieważ wśród czynników, stojących poza nauczycielstwem, rozszerzyła się opinia, jakoby nauczycielstwo pracowało jedynie w kierunku podniesienia swego bytu materialnego przez żądanie podwyższenia płac, postanowił Wydział minionego roku intensywniejszą pracą w kierunku oświatowym i obywatelskim zaznaczyć, że mimo niekorzystnego materialnego położenia, nauczycielstwo nie zapomina o sprawach najżywniejszych, obchodzących całe społeczeństwo i że poza wyteżającą pracą w szkole, znajduje dużo jeszcze szczerzej chęci i zapału do pracy pozaszkolnej, obywatelskiej. Ażeby sprostać zamierzonemu celowi, stworzył Wydział Ogniska w swoim łonie oprócz już istniejącej Sekcji odczyto-



wej kilka Sekcyj jak: Sekcyę zabawową, muzyczną, dramatyczną, Sekcyę biblioteczną i Sekcyę wycieczkową. Działalność Sekcji utworzonych weześnie, rozwinęła się w najbardziej zadawalniający i zaszczytny sposób; dotyczy to zwłaszcza Sekcji odczytowej i zabawowej, których wybitna działalność spotyka się często z nader przychylną oceną, tak członków Ogniska, jak i szerszych sfer obywatelskich. Działalność Sekcji młodszych okaże się dopiero w przyszłości.

Aby ożywić ruch towarzyski między nauczycielstwem, aby członkom swoim dać sposobność wzajemnego poznania się, wymiany myśli i aby w Ognisku naszym stworzyć prawdziwe rodzinne życie, powziął Wydział myśl urządzania co dwa tygodnie Wieczornic dla członków Ogniska i ich rodzin. Urządzenie Wieczornic powierzył Wydział ruchliwej Sekcji zabawowej. Podobnie jak w innych latach, tak i w ubiegłym roku urządził Wydział Ogniska przy wybitnej pomocy Sekcji zabawowej wspólny opłatek, który na długo pozostał w pamięci członków Ogniska, z powodu serdecznego nastroju, jaki panował między nauczycielstwem przez cały wieczór.

Oprócz spraw oświatowych zajmował się Wydział gorliwie sprawą organizacyi nauczycielstwa: zjednał kilku nowych członków dla Ogniska, wziął udział w Zjeździe delegatów nauczycielskich w Pradze i wspólnie z nimi wszczął akcyę, domagającą się zniesienia płac według 4-ro klasowego podziału, a zaprowadzenia płac 4-rech ostatnich rang urzędniczych.

Wniósł także Wydział podanie do Sejmu o policzenie praktyki naucz. do lat służby — niestety bez dodatniego rezultatu.

Między innemi sprawami uchwalił Wydział utworzyć w łonie Ogniska „Sekcyę wzajemnej pomocy“, z której korzystać mogliby wszyscy członkowie Ogniska, którzyby przystąpili do Sekcji z wkładką miesięczną 60 h., względnie 1 K.

---

W r. ubiegłym musieliśmy także swą siedzibę i przenieść się z lokalu w Rynku głównym, gdzieśmy przez kilka lat mieszkali, do obecnie zajmowanego lokalu. Lokal ten jest znacznie droższy i w r. b.



musimy się dobrze liczyć z groszem, aby podać wszystkim wydatkom.

Nakoniec wspomnieć należy o bolesnej stracie, jaką Ognisko nasze poniosło wskutek śmierci kilku Członków.

W pierwszym rzędzie wspomnieć należy o ś. p. Wincym Bierońskim, jednym z najgorliwszych Członków naszej organizacji. Śmierć jego odczuło boleśnie nie tylko Ognisko nasze, ale i cały Związek nauczycielski.

Za duszę ś. p. nieodżałowanego kolegi odbyło się staraniem Wydziału nabożeństwo żałobne w kościele OO. Franciszkanów.

Nadto zabrała nam śmierć w r. 1908 ś. p. Stefanę Łopuszańską, bardzo gorliwą zwolenniczkę organizacji nauczycielskiej, tudzież Józefa Balcarczyka, Zofię Żulińską i Mieczysława Ferka.

Na trumnach zmarłych swych Członków złożyło Ognisko nasze wieńce i brało gremialny udział w pogrzebach.

Kończąc nasze sprawozdanie, zaznaczyć musimy, że organizacja naucz. powoli, ale stale się rozwija, że znikać poczyna uprzedzenie niektórych sfer do naszej organizacji, ale też z drugiej strony podnieść należy, że jeszcze nie jest tak, jak być powinno. Znajdują się w nauczycielstwie jednostki, które dotychczas z niewiadomych powodów stronią od naszej organizacji. Te jednostki przyciągnąć, tak, aby w Ognisku nie brakło ani jednego nauczyciela, czy nauczycielki ze szkół krakowskich, powinno być usilnem staraniem nie tylko Wydziału, ale wszystkich Członków Ogniska.

Przyszłość nasza tylko w silnej organizacji spoczywa.

Sekretarz:

*Jan Szkodziński.*

Prezes:

*St. Michalski.*





## Sprawozdanie Sekcyi odczytowej za rok 1908.

W skład Sekcyi odczytowej w r. 1908 wchodzili pp.: M. Ślęczkowska, jako przewodnicząca, Józef Robak, jako sekretarz, Paula Spławińska, jako skarbniczka, nadto: Wanda Konczyńska, Marya Ramułtowa, Wincencya Rychling, N. Groelowa, Irena Rachlewicz, T. Orszulski, Stanisław Michalski, St. Mnichówna.

Sekcyja odczytowa, uznając potrzebę szerzenia ruchu umysłowego, tak między Członkami Ogniska, jakoteż w szerokich warstwach społeczeństwa, oraz pragnąc ułatwić rodzicom i nauczycielstwu wzajemne porozumiewanie się i wymianę myśli w sprawach, dotyczących wychowania i nauczania młodzieży, zorganizowała w r. 1908 na wniosek p. Spławińskiej pogadanki pedagogiczne, które odbywały się w auli I. szkoły realnej, użyczonej bezpłatnie przez Radę szkolną krajową. Pogadanki zyskały sobie ogólne uznanie i popularność. Licznie na nie uczęszczająca publiczność brała żywy udział w dyskusyi, jaka zawsze wywiązywała się po przemówieniu prelegenta lub prelegentki.

Na trzeciej pogadance pedagogicznej: „O rozrywkach dla młodzieży“, utworzono Komitet, złożony z rodziców i nauczycielstwa, który zajął się urządzaniem rozrywek umysłowych i ruchowych dla dziatwy. Na czwartej pogadance na wniosek p. Konczyńskiej postanowiono urządzać odczyty i wykłady dla młodzieży szkolnej, w celu dostarczenia jej umysłowej rozrywki, rozszerzenia i pogłębienia wiadomości, nabytych w szkole.

Ogółem urządziła Sekcyja odczytowa w roku 1908 14 pogadań pedagogicznych, 15 odczytów i wykładów dla młodzieży, uroczystość (patriotyczną dla młodzieży) ku uczczeniu Konstytucyi 3-go Maja, uroczystość (patriotyczną dla młodzieży) ku uczczeniu powstania listopadowego, uroczystość patriotyczną ku czci Wincentego Pola. W czasie zimowych miesięcy urządzano każdej niedzieli od godz. 2—4 dla dziatwy ubogiej, a pozbawionej należytej opieki w domu, zabawy ruchowe w szkole im. Mickiewicza. W listopadzie otworzyła Sekcyja odczy-



towa uczelnię popołudniową dla biednej dziatwy, nie mogącej z powodu braku dobrej opieki domowej przygotować się do lekcji i wypracowań ćwiczeń domowych.

Pogadanki pedagogiczne, urządzone staraniem Sekcji odczytowej w roku 1908 były następujące:

- 1) Strokowa Jadwiga: O potrzebie i znaczeniu pogadanek pedagogicznych.
- 2) Magiera Michał: O konieczności wychowania narodowego.
- 3) Ślęczkowska Mieczysława: O rozrywkach dla młodzieży.
- 4) Koneczyńska Wanda: Jak przeciwdziałać wadom narodowym?
- 5) Spławińska Paula: Karność — a swoboda dzieci i młodzieży w domu i szkole.
- 6) Wolińska Marya: Kształcenie uczuć estetycznych jako czynnik wychowania.
- 7) Orszulski Teofil: Dom i szkoła.
- 8) Danziger Ignacy: O moralnie zaniedbanych dzieciach.
- 9) Callier Osw.: O kształceniu charakteru.
- 10) Januszówna Józefa: O zajęciach domowych ucznia.
- 11) Szymański Jan: O szkodliwości alkoholu.
- 12) Ramułtowa Marya: Jakie zalety posiadać i co umieć powinien dobry wychowawca.
- 13) Andruszkiewiczowa Eugenia: Wychowanie przedszkolne.
- 14) Strokowa Jadwiga: Poświęcenie czy egoizm wyrabiamy u dzieci?

Wykłady i odczyty dla młodzieży odbywały się początkowo w sali Muzeum techniczno-przemysłowego, następnie w auli I. szkoły realnej. Pierwszy wykład dla młodzieży z obrazami świetlnymi odbył się w sali Kopernika w Uniwersytecie Jagiellońskim i zgromadził około półtora tysiąca młodzieży. Nie mając dość obszernej sali na pomieszczenie licznych młodych słuchaczy, urządza obecnie Sekcja wykłady dla młodzieży z obrazami świetlnymi oddzielnie dla uczniów i oddzielnie dla uczenic. W roku 1908 odbyły się następujące wykłady dla młodzieży z obrazami świetlnymi:



- 1) Magiera Michał: O miłości ojczyzny na podstawie Ksiąg pielgrzymstwa Mickiewicza.
- 2) Ramułtowa M.: Prawda w życiu.
- 3) Konczyńska Wanda: O wytrwałości.
- 4) Callier Oswald: O doskonaleniu się.
- 5) Szumański: O wywłaszczeniu.
- 6) Udziela Seweryn: O baśni ludowej.
- 7) Müller Eugeniusz: O Kościuszcze.
- 8) Ślęczkowska M.: O Wincentym Polu.
- 9) Bieroński Wincenty: Znaczenie Konstytucji 3 Maja.
- 10) 11) Janowski z Warszawy: Dwa odczyty na temat: Poznaj ziemię rodzinną.
- 12) Ślęczkowska: Powstanie listopadowe.
- 13) Kopaczówna: Opowiadanie o św. Mikołaju.
- 14) 15) Radwańska Marya: Dwa odczyty na temat: Świat istot mikroskopijnych.

Sekcyja wniosła podanie do Wydziału krajowego z prośbą, aby w najbliższym konkursie dramatycznym uwzględnił także utwór dramatyczny dla młodzieży. Wydział krajowy odpowiedział przychylnie.

Stan finansowy Sekcyi. Sekcyja, rozpoczynając swoją działalność, nie miała ani grosza, później dopiero uzyskała z Wydziału „Ogniska“ pożyczkę w wysokości 100 K. Zdobycie funduszków na prace Sekcyi wymagało wiele pracy i trudu jej członków. Podania o subwencye, wniesione do Towarzystwa ubezpieczeń, Rady miejskiej, Kasy Oszczędności pozostały bez skutku. W czerwcu urządziła Sekcyja odczytowa przy pomocy szerokiego Komitetu obywatelskiego, festyn w Parku Dra Jordana, który przyniósł czystego dochodu 949 K 57 h. Z inicjatywy p. Rychling urządzono 20 grudnia kiermasz gwiazdkowy w salach „Ogniska“, który przyniósł 188 K 54 h dochodu. Za bilety na uroczystości patriotyczne i całoroczne bilety na wykłady dla młodzieży uzyskano 404 Kor.

Ogólny dochód Sekcyi wynosił w roku 1908 1530 Koron 11 hal., rozchód: 1023 Koron 10 hal., pozostaje w kasie Sekcyi na rok 1909 — 507 Kor. 1 h., z czego 400 Koron umieszczono w Powiatowej Kasie Oszczędności na książ. nr. 70.112. Duży wydatek poniosła Sekcyja na skioptikon, który jednak okazał się koniecznym dla wykładów dla młodzieży z obrazami świetlnymi, a wypożyczanie go pociągało za sobą znaczne



koszta. Nadmienić tu także należy, że pogadanki pedagogiczne odbywały się cały rok bezpłatnie, wykłady dla młodzieży były aż do grudnia bezpłatne, dopiero od grudnia ustanowiono cenę 20 h za całoroczny bilet na wykłady, ważny na przeciąg roku szkolnego 1908/9. Bilet taki jest zarazem legitymacją dla posiadacza, opiewa bowiem na imię i nazwisko ucznia (uczenicy) z podaniem szkoły i klasy.

Widocznie praca oświatowa i obywatelska jest sympatyczna dla krakowskiego nauczycielstwa i szerszych warstw naszego społeczeństwa, skoro działalność Sekcyi pomyślnie się rozwija, mając chętnych zwolenników. Praca Sekcyi spotkała się z bardzo przychylnym przyjęciem w prasie miejscowej, lwowskiej, a nawet warszawskiej.

Życzliwe uznanie i ułatwienie nam tej pracy zachęca nas do rozszerzenia i pogłębienia jej w myśl wniosków i kilkakrotnie podnoszonych życzeń na pogadankach i w prasie, aby tak pogadanki pedagogiczne, jakoteż wykłady dla młodzieży z obrazami świetlnymi odbywały się każdej niedzieli w kilku dzielnicach miasta i w gminach podmiejskich.

W pogadankach mogłyby brać wtedy udział najszersze warstwy ludu, któremu brakuje najelementarniejszych wiadomości z dziedziny pedagogii.

Czyniąc też zadość ogólnym życzeniom z miasta i z prowincyi nadsyłanym, Sekcyja postanowiła niektóre ważniejsze referaty z pogadanek wraz z uwagami, podniesionemi w dyskusyi, ogłaszać drukiem, stwarzając „Bibliotekę pogadanek pedagogicznych“.

Z prawdziwą przyjemnością i radością konstatujemy, że praca Sekcyi odczytowej krakowskiego Ogniska nauczycielskiego znalazła chętnych naśladowców, tak w Ogniskach prowincjonalnych, jakoteż w innych stowarzyszeniach nauczycielskich i oświatowych, co niewątpliwie przyczyni się do tego, że społeczeństwo zwróci więcej uwagi na oświatę i szkolnictwo, oraz zainteresuje się bliżej dźwiatwą szkolną i jej potrzebami. Cieszymy się również, że do dalszej pracy w Sekcyi odczytowej zgłaszają się nowi członkowie, wszyscy ożywieni dobrmi chęciami ku rozwinięciu Sekcyi. Do nich należy też p. Orszulski, który całym szeregiem wykładów dla młodzieży ułatwił działalność Sekcyi.



Dziękując tą drogą wszystkim, którzy pracą swoją wspomagali Sekcyę, wyrażamy nadzieję, że nowa Sekcyja odczytowa, jaka po Walnem zebraniu utworzoną zostanie, pracę naszą podejmie i dalej prowadzić będzie.

Za Sekcyę odczytową „Ogniska nauczycielskiego“:

*Józef Robak,*  
sekretarz.

*M. Słeczowska,*  
przewodnicząca.





## Sprawozdanie Sekcyi zabawowej za rok 1908.

Do Sekcyi zabawowej należeli w roku 1908 pp.: Chachlowscy, Orszulscy, Lebedyńscy, Michalscy, Robak, Piotrowski Tadeusz, Rychling, Karpasówna, Zaleski, Unicki, Silbermann, Niziński.

Przewodniczącym Sekcyi był p. Chachlowski, sekretarzem p. Robak, później p. Piotrowski Tad.

W roku ubiegłym zajęła się Sekcyja urządzeniem „Wspólnego opłatka“, 4 zabaw tanecznych i 1 wieczornicy.

Na spełnienie swych celów otrzymała Sekcyja z końcem roku 1907 kwotę 150 kor. tytułem zaliczki, którą później ze swych dochodów do kasy Ogniska zwróciła.

Dochody i rozchody Sekcyi w r. 1908 były następujące:

		Dochód	Wydatki
Wspólny opłatek	6. I. 1908	58'00 K	— 137'47 K
Zabawa taneczna	11. I. „	164'84 „	— 172'45 „
„	1. II. „	315'84 „	— 179'95 „
„	22. II. „	309'31 „	— 207'34 „
	Razem	847'99 K	— 697'21 K

Dochód: 847'99 K

Rozchód: 697'21 „

Czysty zysk: 150'78 K

Czysty zysk, t. j. kwotę 150'78 K oddano do kasy Ogniska i zwrócono równocześnie pobraną zaliczkę 150 K.

W listopadzie 1908 otrzymała Sekcyja na urządzenie zabaw i wieczornic 100 K, jako zaliczkę i zajęła się urządzeniem zabawy tanecznej w dn. 21. listopada i jednej wieczornicy w grudniu.

Zabawa ta i wieczornica przyniosły stratę w kwocie 26'04 K. W kwocie tej mieszczą się jednak wydatki na zakupno niezbędnego dla Sekcyi inwentarza, t. j. szklanek, talerzy, ścierek i t. p.

Wogóle podnieść należy z uznaniem wybitną i ruchliwą działalność Sekcyi, która wywiera bardzo dodatni wpływ na rozbudzenie życia towarzyskiego w naszym Ognisku.

*St. Michalski.*



## Sprawozdanie kasowe

### Dochody:

Saldo z r. 1907 . . . . .	515.21 K
Wpisowe . . . . .	4.60 „
Splata zaległych wkładek . . . . .	20.42 „
Wkładki za r. 1908 . . . . .	1342.15 „
Datki dobrowolne . . . . .	— 60 „
Sekcja zab. zysk z zabaw . . . . .	150.78 „
Procent z rozsprzedaży biletów do łaźni . . . . .	5.— „
Zwrot zaliczek . . . . .	250.— „
Podnajem lokalu . . . . .	246.— „

---

---

Razem 2534.76 K

---

---



za rok 1908.

**Rozchody:**

Czynsz za lokal . . . . .	567.54	K
Obsługa . . . . .	54.—	„
Koszta przeprowadzenia . . . . .	13.—	„
Opał i światło . . . . .	15.54	„
Mycie podłóg i sprzętów . . . . .	14.60	„
Wydatki na orkiestrę . . . . .	47.48	„
Naprawy stolarskie i ślusarskie . . . . .	6.65	„
Wydatki sekretarskie i druki . . . . .	58.75	„
Wydatki gospodarskie . . . . .	85.42	„
Zaliczka dla Sekeyi zab. i odczyt. . . . .	200.—	„
Wienice i nabożeństwa żałobne za zmarłych członków . . . . .	56.60	„
Związkowi { wpisowe . . . . .	4.60	„
{ $\frac{1}{3}$ wkładek . . . . .	454.19	„
Saldo na r. 1909 . . . . .	956.82	„
	<u>Razem</u>	<u>2534.76</u> K

Komisya rewizyjna zbadała księgi i rachunki i znalazła je we wzorowym porządku. Nadto jest własnością Ogniska kwota 425.80 K (nie licząc procentu za trzy lata), ofiarowana przez Tow. naucz. szkół krakowskich, a umieszczona na książeczce Miejskiej Kasy Oszczędności Nr 21.809.













